

Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

19lnk59141

17/05/2019

Gemeente Gilze en Rijen

De heer T. Lavrijssen

Postbus 73

5120 AB RIJEN

Kenmerk:	UIT-19041406	Datum:	13 mei 2019
Behandeld door:	M. Scholtes	E-mail:	m.scholtes@ggdgm.nl
Onderwerp:	Aanvullend gezondheidskundige beoordeling vergunningaanvraag pluimveehouderij Mosstraat 23 te Rijen (gemeente Gilze en Rijen)		

Geachte heer Lavrijssen,

Op 23 april 2019 heeft er een overleg plaatsgevonden tussen de Gemeente Gilze en Rijen, de omgevingsdienst OMWB en team Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant (GMV) over de vergunningaanvraag van de pluimveehouderij gelegen aan de Mosstraat 23 te Rijen.

In 2018 heeft de GGD al een advies gegeven over deze vergunningaanvraag (kenmerk advies UIT-18039775). Vervolgens heeft de gemeente een ontwerpbesluit (kenmerk 17ZK04181) opgesteld en ter inzage gelegd. Hierop zijn 14 zienswijzen ingediend, waarbij een deel betrekking had op het aspect volksgezondheid. Naar aanleiding van de ontvangen zienswijzen heeft de initiatiefnemer zijn aanvraag op onderdelen aangepast.

In het overleg is de GGD gevraagd een schriftelijke reactie ter voorbereiding op het definitieve besluit op de aanvraag op te stellen. Deze schriftelijke reactie is een aanvulling op het eerder uitgebrachte advies en moet dan ook in combinatie met dit eerdere advies gezien worden.

In deze aanvullende beoordeling heeft de GGD gebruik gemaakt van:

- Het ingevulde toetsingsinstrument gezondheid en veehouderij¹
 - De voorgrond geurberekening van de vergunde en beoogde situatie
 - De resultaten van de fijnstof berekening van de oorspronkelijke aanvraag
- De fijnstof berekening van het gewijzigde beoogde plan n.a.v. zienswijzen.
- Toelichting milieu agrarische bedrijven, laatst gewijzigd 23-1-2019;
- Notitie indirecte hinder (akoestisch onderzoek), d.d. 14-1-2019
- Brief toelichting aanvulling d.d. 26-1-2018

¹ Toetsingsinstrument gezondheid bij veehouderijen. Een risico-inventarisatie en -evaluatie. Nijdam, et.al, 2013.

Na een korte situatieomschrijving wordt in deze adviesbrief voor de milieucomponenten geur, fijnstof en endotoxine de gezondheidsrisico's geëvalueerd.

Situatiebeschrijving:

- De aanvraag betreft een wijziging van de omgevingsvergunning van een pluimveehouderij. Het dierenaantal wijzigt hierbij niet (242.000 leghennen).
- De emissiepunten van de stallen veranderen met de ontwikkeling niet. Evenmin veranderen de afstanden tot de nabijgelegen woningen. De woning gelegen aan de Mosstraat 34 behoort niet (meer) tot een agrarisch bedrijf en ligt binnen een straal van 250 meter van de Mosstraat 23. De meest nabijgelegen woning van derden is de bedrijfswoning aan de Mosstraat 25 (ca 40 meter).

Naar aanleiding van de ingekomen zienswijzen is het plan op onderstaande punten aangepast:

- De proefstallen 5 en 6 zijn niet meer opgenomen in de aanvraag;
- Het stalsysteem van stal 5 wordt gewijzigd in het systeem: Rav code E.2.11.2.1 (45-55% van de leefruimte is voorzien van roosters met daaronder een mestband met beluchting. Mestbanden worden minimaal twee keer per week afgedraaid. Roosters minimaal in twee etages. Beluchtingscapaciteit minimaal 0,2 m³ per dier per uur (BWL 2004.10.V3));
- In de stallen 1, 3, 7 en 8 wordt een extra additionele techniek toegepast (strooiselschuiven).

Gezondheidskundige beoordeling

Wanneer een juridische toets wordt uitgevoerd, zal getoetst worden aan de wettelijke waarden waarin naast gezondheid ook andere belangen zijn meegewogen. Vanuit gezondheid verdient het de voorkeur te toetsen aan de veelal strengere gezondheidskundige advieswaarden. Bij overschrijding van deze advieswaarden kan de gemeente het gesprek met de ondernemer aangaan om te bekijken of aanvullende maatregelen op vrijwillige basis genomen kunnen worden om te streven naar een verbetering van het woon en leefklimaat.

Dit laatste heeft ook naar aanleiding van de zienswijze en het eerdere advies plaatsgevonden.

Emissies:

- Naar aanleiding van de aanpassingen in de aanvraag gelden de volgende emissies:

	vergund	aanvraag	verschil
geur (OU/s)	82.280,0	82.280,0	0
ammoniak (kg/ jaar)	16.164,0	12.836,2	-3.327,8
fijn stof (PM10) (kg/ jaar)	15.730	14.209	-1.521

Ten opzichte van de huidige situatie én de oorspronkelijke aanvraag is sprake van een afname van de emissie van fijnstof en ammoniak vanuit de stallen. Dit is positief vanuit gezondheid bezien.

Echter, op het terrein wordt ook een ketelinstallatie, waarin hout wordt verbrand, geplaatst met een emissie van PM10 van 1.492 kg/jaar. Dit komt bovenop de emissies vanuit de diervverblijven. Dit betekent dat in de aangevraagde situatie de totale emissie van fijnstof vanuit de stallen en de ketelinstallatie nagenoeg gelijk is aan de emissie vanuit de stallen in de vergunde situatie (-29 kg op jaarbasis). Onder het item "fijnstof" wordt ingegaan op de blootstelling van omwonenden aan fijnstof.

Daarnaast zorgt deze ketelinstallatie ook voor emissies van NO_x en NH₃. Uit de aangeleverde stukken blijkt dat de toename van de NH₃ uitstoot door de ketelinstallatie (1.518 kg/jaar), circa de helft van de emissiereductie uit de stallen opvult, waardoor de daadwerkelijke reductie ten opzichte van de huidige situatie lager uitvalt dan in bovenstaande tabel vermeld staat. De wijzigingen voor het onderdeel stikstof worden momenteel nog her beoordeeld door de ODBN in het kader van een hernieuwde VVGB.

Afstanden

- Aanvullend op eerste advies: De bebouwde kom van Rijen ligt op ongeveer 850 meter van de pluimveehouderij. Omwonenden in een straal van 1 kilometer rondom de pluimveehouderij hebben – zoals blijkt uit het VGO-II onderzoek - een verhoogd risico op longontstekingen, waarbij een link wordt gelegd met de blootstelling aan fijnstof. In het deelonderzoek VGO-III dat in september 2018 is uitgekomen, wordt voor de periode 2013-2016 en met name in de laatste twee jaar geen verhoogd risico op longontsteking in de onderzoeksgebied meer gevonden. Niet bekend is of er sprake is van een daadwerkelijke trendbreuk. De GGD heeft geadviseerd de gegevens te blijven analyseren om hier meer inzicht in te verkrijgen. Omdat blootstelling aan fijnstof ook andere gezondheidseffecten tot gevolg heeft, is het belangrijk om in te blijven zetten op een verlaging van de fijnstofemissie.

Geur:

- Toetsingswaarden: het afgelopen jaar is door GGD de gezondheidkundige advieswaarde voor de voorgrondgeurbelasting aangepast. Er is voor gekozen om aan te sluiten bij de waarden uit bijlage 6-7 van de handreiking Wgv voor een niet-concentratie gebied omdat deze, in tegenstelling tot de wettelijke normen, op wetenschappelijke inzichten zijn gebaseerd. In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) wordt een onderscheid gemaakt tussen concentratiegebieden en niet-concentratiegebieden. De GGD vindt dat het onderscheid tussen concentratiegebied en niet-concentratiegebied zou moeten vervallen, omdat deze niet gezondheidkundig is onderbouwd. Dit betekent dat als gezondheidkundige advieswaarden voor de voorgrondgeurbelasting in de woonkern 2 OU/m³ en in het buitengebied 5 OU/m³ wordt gehanteerd.
- De berekening van de voorgrondgeurbelasting is in de nieuwe aanvraag niet gewijzigd. Omdat de toetsingwaarde wel is aangepast, wordt het volgende opgemerkt:

- op twee van de vier doorgerekende locaties in het buitengebied (Mosstraat 34 en 17) is sprake van een overschrijding van de gezondheidkundige advieswaarde voor het buitengebied.
- De voorgrondgeurbelasting op de doorgerekende woning aan de Mosstraat 2 bedraagt 2,3 OU/m³ (woonkern) en overschrijdt daarmee net de gezondheidkundige advieswaarde zoals die gehanteerd wordt voor een woonkern.

Dit betekent dat het percentage geurgehinderden met name in het buitengebied iets hoger kan liggen dan wat vanuit gezondheid als maximaal wordt gehanteerd (zijnde 12% in de woonkern en 20% in het buitengebied).

- Met betrekking tot de achtergrondgeurbelasting blijft de beoordeling uit de eerdere adviesbrief gehandhaafd. Dit betekent dat in het buitengebied een overschrijding van de gezondheidkundige advieswaarde voor de achtergrondgeurbelasting op de hoogst belaste locaties op basis van de voorgrondgeurbelasting en het aantal veehouderijbedrijven in de omgeving van Mosstraat 23 verwacht wordt. Op basis van de voorgrondgeurbelasting op de hoogst belaste woning in de woonkern kan geen uitspraak gedaan worden over een al dan niet mogelijke overschrijding van de gezondheidkundige advieswaarde voor de achtergrondgeurbelasting in de woonkern. Om inzicht hierin te krijgen zouden aanvullende berekeningen gemaakt moeten worden.

Fijnstof:

- Binnen deze inrichting komt emissie van fijnstof vrij als gevolg van het houden van dieren en fijnstof emissie uit de ketelinstallatie. Beide bronnen zijn meegenomen in de berekening voor luchtkwaliteit (fijnstof). Naar aanleiding van de ingebrachte zienswijzen heeft de aanvrager zijn plan aangepast om de fijnstof emissie van het bedrijf te laten dalen. Om een reductie te kunnen realiseren van de emissie van fijnstof uit de stallen worden in vier bestaande stallen (stal 1, 3, 7 en 8) een extra additionele techniek toegepast (strooiselschuiven). Uit de gegevens blijkt dat in de oorspronkelijk aangevraagde situatie de hoogste concentratie fijnstof (PM10) 23,03 µg/m³ bedraagt (woning Mosstraat 25). In de aangepaste aanvraag is dit 22,32 µg/m³. Er is dus sprake van een beperkte verbetering.
- De hoogste relevante bijdrage van het bedrijf aan de fijnstof concentratie bedraagt in de oorspronkelijk aangevraagde situatie 1,87 µg/m³ (woning – Mosstraat 25). In de nieuwe aanvraag is dit gereduceerd tot 1,72 µg/m³ (zelfde woning).
- Gegevens over de huidige situatie ontbreken, waardoor het niet mogelijk is aan te geven in hoeverre de situatie wijzigt ten opzichte van de vergunde situatie.
- De berekende waarden liggen ook in de aangepaste aanvraag onder de wettelijke normen, maar boven de advieswaarden van de WHO. Dit geldt ook voor de PM2,5 concentraties.

Endotoxine:

- o Aanvullend op eerder advies: In de aangepaste aanvraag neemt de fijnstofemissie vanuit de stallen af. Dit heeft een positief effect op de berekende endotoxinerichtafstand. Deze bedraagt op basis van de fijnstofuitstoot in de nieuwe aanvraag 288 m (was 297 meter). Dit betekent dat ook in de nieuwe situatie nog steeds (bedrijfs-)woningen binnen de endotoxine richtafstand zijn gelegen. Binnen deze richtafstand lopen bewoners een verhoogd gezondheidsrisico ten gevolge van de blootstelling aan endotoxine. Dit geldt echter ook voor de huidige situatie, waardoor er geen sprake is van een toename van het gezondheidsrisico ten gevolge van blootstelling aan endotoxinen.

Bij de endotoxine beoordeling wordt in principe aangesloten bij de systematiek, zoals die geldt voor de beoordeling van fijnstof. Dit betekent dat ook bedrijfswoningen van andere veehouderijen worden aangemerkt als te beschermen object en dat voor de afstand uitgegaan wordt van het dichtstbijzijnde emissiepunt van een veehouderij. Voor Mosstraat 19 en 25 geldt dat de blootstelling aan endotoxine afkomstig van het eigen bedrijf naar alle waarschijnlijkheid groter is dan de blootstelling van endotoxine afkomstig van Mosstraat 23. Mosstraat 34 heeft geen eigen stallen met vee meer.

Zoönosen

- o Geen aanvullingen. Aanbevelingen uit de eerdere adviesbrief worden, zoals aangegeven in de nota van zienswijzen, aan de voorschriften toegevoegd en hiermee in de vergunning voorgeschreven (voorschriften 1.5.1 t/m 1.5.3).

Transport en landschappelijke inpassing

- o Aangegeven wordt dat er incidenteel activiteiten in de avondperiode plaats vinden. In het aangeleverde akoestisch rapport en de aanvullende berekening is de geluidsbelasting getoetst aan de wettelijke normen. Hieruit blijkt dat de geluidsbelasting ten gevolge van indirecte hinder ter hoogte van Mosstraat 19 de voorkeursgrenswaarde van 50 dB niet overschrijdt (berekende waarde 47 dB etmaalwaarde). In incidentele bedrijfssituaties (6 keer per jaar zijnde het afvoeren van kippen), bedraagt de geluidsbelasting ten gevolge van de indirecte hinder ten hoogste 57 dB(A) etmaalwaarde (Mosstraat 25) en 58 dB(A) (Mosstraat 19 en 34). Een dergelijke belasting kan tot geluidshinder en daarmee slaapverstoring leiden omdat de afvoer in de nachtelijke uren plaatsvindt. Geadviseerd wordt dergelijke momenten vooraf te communiceren, zodat omwonenden hier rekening mee kunnen houden.

Mestverwerking

Op de locatie is een mestverwerkingsinstallatie aanwezig. In de vergunning zal een voorschrift worden opgenomen waarin gesteld wordt dat binnen de inrichting enkel mest afkomstig uit deze inrichting mag worden bewerkt.

In de nota van zienswijze wordt aangegeven dat in het kader van het beperken van emissies en voorkomen van extra fijnstof- en endotoxine blootstelling de losplek van de container zo ingericht moet worden dat stofvorming wordt geminimaliseerd en voorkomen moet worden dat stof- en mestdeeltjes naar de omgeving vervliegen. Hiertoe dient het mestbewerkingsproces (waaronder het lossen) in pandig plaats te vinden. Verder worden er in de vergunning voorschriften opgenomen ten aanzien van het gesloten houden van ramen en deuren van de loods tijdens het verladen van de vaste mest en het bewerken van de mest.

In de nota van zienswijze wordt gesteld dat het op onderdruk brengen van de ruimte (9B), zonder aansluiting op een luchtwassysteem, zal zorgen voor een gegarandeerde emissie en verspreiding naar de omgeving. Wordt gekozen voor het niet afzuigen van de loods dan zal het stof neerddwarrelen in de loods en wordt emissie naar buiten beperkt, aldus de nota. Vandaar dat de vergunning hierop niet wordt aangepast. De GGD is van mening dat het advies zoals eerder is gegeven ten aanzien van de ruimte 9b (onderdruk en aansluiting op een luchtwassysteem) het meest waarborgt dat er geen ongecontroleerde emissie naar buiten plaats vindt. Het gesloten houden van ramen en deuren vereist een bepaald gedrag van gebruikers waar moeilijker op gehandhaafd kan worden. Bovendien is de vraag in hoeverre het neergeslagen stof weer opdwarrelt en zich alsnog naar de omgeving verspreidt wanneer de deuren weer opgezet worden.

Conclusie

De GGD concludeert (als aanvulling op het eerder gegeven advies) dat wanneer voor de aangepaste aanvraag een vergunning verleend wordt:

- De bedrijfsontwikkeling vindt plaats op een locatie waarbinnen 250 meter afstand een gevoelige bestemming ligt (Mosstraat 34). Dit geldt ook voor de bestaande situatie.
- De ammoniak en fijnstofemissie vanuit de stallen in de beoogde situatie afneemt. Tegelijkertijd wordt deze afname in fijnstofemissie grotendeels opgevuld door de emissie van de ketelinstallatie. Belangrijk is dat de ondernemer inzichtelijk maakt dat hij alle mogelijke maatregelen heeft genomen om de fijnstof en ammoniak emissie zoveel mogelijk te reduceren, ten einde te streven naar een zo goed mogelijk woon- en leefklimaat. Dit geldt zowel voor emissies vanuit de stal als vanuit andere installaties.
- De gezondheidkundige advieswaarde voor de voorgrondgeurbelasting wordt op een aantal locaties overschreden, zowel in de woonkern als in het buitengebied. De voorgrondgeurbelasting verandert door de aangepaste aanvraag niet.

- De gezondheidkundige advieswaarde voor de achtergrondgeurbelasting in het buitengebied wordt overschreden. In hoeverre dit geldt voor de woonkernen is op basis van de huidige gegevens niet te beoordelen.
- De concentratie PM₁₀ op de hoogst belaste locatie boven de WHO-norm van 20 µg/m³ ligt. Door het ontbreken van gegevens over de huidige situatie, is het niet mogelijk aan te geven of er sprake is van een toe- dan wel afname van de fijnstofconcentratie op leefniveau. De bijdrage van het bedrijf aan de fijnstofconcentratie neemt in de aangepaste aanvraag iets af ten opzichte van de eerdere aanvraag.
- Er liggen (bedrijfs-)woningen binnen de endotoxinerichtafstand, in de aangepaste aanvraag verandert dit niet.

Deze gezondheidkundige beoordeling kan door de gemeente gebruikt worden in haar besluit betreffende de vergunningverlening.

Als u nog vragen heeft over voorgenoemde advies, kunt u contact opnemen met team GMV, telefoonnummer 0900 3 68 68 68.

Met vriendelijke groet,

Monique Scholtes

Adviseur milieu en gezondheid